

Η διαμόρφωση ενός νέου τουριστικού μοντέλου στο Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Ζακύνθου: Το κράτος, η τοπική Κοινωνία και ο Φορέας Διαχείρισης του Ε.Θ.Π.Ζ.

Πέττα-Μπίκα Βενεράντα, Περιβαλλοντολόγος

Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή:

Αναπλ. Καθ. Ι. Παντής (επιβλέπων), Τμήμα Βιολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Καθ. Θ. Γεωργιάδης, Τμήμα Βιολογίας, Πανεπιστήμιο Πατρών

Καθ. Δ. Τζανουδάκης, Τμήμα Βιολογίας, Πανεπιστήμιο Πατρών

Περίληψη

Οι οικονομικές ωφέλειες του τουρισμού είναι αδιαφιλονίκητες καθώς συμβάλλει σημαντικά στην ανάπτυξη του κάθε τουριστικού προορισμού ενισχύοντας την επιχειρηματικότητα ενώ ταυτόχρονα διευκολύνει την επαφή μεταξύ των πολιτισμών. Δεν είναι λίγες οι φορές όμως που ο τουρισμός, και ιδιαίτερα ο μαζικός, έχει κατηγορηθεί για αρνητικές επιδράσεις που αφορούν κυρίως στο περιβάλλον και στις τοπικές κοινωνίες. Οι περισσότερες προστατευόμενες περιοχές της Ελλάδας έχουν ήδη αναπτυχθεί τουριστικά, με κίνδυνο να ακολουθήσουν πρότυπα μαζικού τουρισμού αν δεν γίνει προσεχτικός σχεδιασμός. Η περίπτωση του Εθνικού Θαλασσιού Πάρκου Ζακύνθου (Ε.Θ.Π.Ζ.) αποτελεί παράδειγμα προστατευόμενης περιοχής με έντονη τουριστική κίνηση και δραστηριότητα που δεν συμβαδίζει με τις αρχές της βιωσιμότητας και του οικοτουρισμού.

Στη παρούσα έρευνα επιδιώκεται να αναπτυχθούν προτάσεις και στρατηγικές με στόχο την αλλαγή του υφιστάμενου τουριστικού μοντέλου σε ένα νέο που να λειτουργεί βάσει των αρχών της αειφορίας που διέπουν μία προστατευόμενη περιοχή, όπως αυτή του Εθνικού Θαλασσιού Πάρκου Ζακύνθου. Για να επιτευχθεί ο παραπάνω σκοπός διεξάχθηκε μία συμμετοχική διαδικασία με τους εμπλεκόμενους φορείς ώστε η στρατηγική και οι προτάσεις να προκύπτουν από ανάγκες, προβλήματα, στάσεις και αντιλήψεις που αντιπροσωπεύουν την πραγματικότητα. Στο σύνολο τους τελέστηκαν 21 ημι-δομημένες συνεντεύξεις με αντιπροσώπους του επιχειρηματικού κλάδου, των μη-κυβερνητικών οργανώσεων, των κρατικών οργανισμών και υπηρεσιών καθώς και με τους τοπικούς άρχοντες. Τα δεδομένα αναλύθηκαν ποιοτικά χρησιμοποιώντας την μέθοδο της εφαρμοσμένης έρευνας για την ανάπτυξη πολιτικής και τακτικής από τους Ritchie & Spencer (1994).

Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι εμπλεκόμενοι φορείς αντιλαμβάνονται καλύτερα την έννοια του οικοτουρισμού και άλλων εναλλακτικών μορφών τουρισμού παρά τις αρχές που διέπουν τον αειφόρο τουρισμό. Για να επιτευχθεί η αλλαγή στο τρόπο που λειτουργεί το υφιστάμενο τουριστικό μοντέλο στην προστατευόμενη περιοχή χρειάζεται μία συλλογική προσπάθεια όπου θα συμμετέχει το κράτος, η τοπική κοινωνία και το Ε.Θ.Π.Ζ. και σε δευτερεύοντα ρόλο η τουριστική βιομηχανία. Οι κύριοι τομείς δράσης βάσει των συμμετεχόντων είναι:

- η βελτίωση των υποδομών και των υπηρεσιών
- η προβολή και η ανάδειξη της πολιτιστικής και της φυσικής κληρονομιάς
- η αλλαγή της αντίληψης και της στάσης σε θέματα που αφορούν το περιβάλλον, τον τουρισμό, το εύκολο κέρδος και το ατομικό συμφέρον
- η ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ της τοπικής αυτοδιοίκησης, του φορέα διαχείρισης της προστατευόμενης περιοχής και του τοπικού πληθυσμού
- η δημιουργία νομοθετικού πλαισίου και σχεδιασμού που θα είναι εφαρμόσιμα, ελέγξιμα και θα τηρούνται.